

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Назва курсу <i>Обов'язковий /вибірковий</i>	Виробнича практика з фаху <i>обов'язковий</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр ОПП «Менеджмент підприємств і організацій»
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 2 семестр / 1М
Викладач	Осипенко Світлана Олександрівна
Профайл викладача	https://fim.mdpu.org.ua/osypenko-svitlana-oleksandrivna/
Контактний тел.	0989663482
E-mail:	osypenko.so@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4465
Консультації	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою ОПП «Менеджмент підприємств і організацій». Виробнича практика базується на принципах систематичності, неперервності, зв'язку з життям, відповідності змісту сучасним вимогам вищого закладу освіти, єдності науково-теоретичного обґрунтування практики з реальними можливостями навчально-виховного процесу, комплексного підходу, міжпредметного зв'язку, різноманіття видів діяльності магістрантів, диференціації та індивідуалізації змісту та організації практики відповідно до специфіки особистих якостей, умов закладу освіти та спеціальності.

Виробнича практика спрямована на формування фахових компетенцій щодо менеджменту підприємств і організацій.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою виробничої практики з фаху є розвиток навичок і вмінь інформаційно-аналітичної, проектно-дослідницької, діагностичної та інноваційної діяльності для вирішення прикладних проблем управління підприємствами, удосконалення системи управління їх діяльністю в сучасних умовах господарювання; набуття вміння адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію передового досвіду до умов діяльності конкретного підприємства; закріплення практичних навичок проведення економічного дослідження, виходячи із специфіки діяльності конкретного підприємства; впровадження розроблених рекомендацій та пропозицій у практичну діяльність підприємства. Основним завданням є засвоєння здобувачами сутності й особливостей інноваційного менеджменту; формування у здобувачів здатності управління інноваційною діяльністю, визначення стратегії інноваційного розвитку суб'єктів господарювання, її узгодження з загальними засадами соціальної модернізації і науково-технічного розвитку.

Основними завданнями виробничої практики є:

- поглиблення й закріплення теоретичних знань з менеджменту, інформаційних систем та технологій, стратегічного управління, управління персоналом, інноваційного менеджменту тощо;
- практична підготовка студентів до самостійної роботи на одній з відповідних посад;
- підбір нормативно-правових, інформаційних, звітних і статистичних матеріалів, їх систематизація та аналіз;
- вивчення основних видів документів та їх застосування на практиці;
- набуття практичних навичок оформлення документів, що стосуються питань статистичної звітності та економічного аналізу із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- прогнозування основних показників та перспектив розвитку бази практики.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Програмні компетентності	
Загальні компетентності	
ЗК3	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
ЗК4	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
<i>Фахові компетентності</i>	
ФК2	Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.
ФК3	Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту
ФК6	Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми.
ФК8	Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.
ФК9	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

P10	Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.
P11	Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу
P13	Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	Загальна кількість
Кількість годин	270

6. ПОЛІТИКА

Політика академічної поведінки та етики:

- виконувати завдання відповідно до розкладу виробничої практики;
- у встановлений термін звітувати про хід практики та її результати;
- дотримуватися правил техніки безпеки, внутрішнього розпорядку бази практики, етики взаємовідносин між учасниками практики;

- своєчасно подати звітну документацію про практику.

7. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Тема 1. Загальна характеристика підприємства

Статус підприємства (термін створення, форма власності, організаційно-правова форма господарювання, ступінь самостійності, місія підприємства, права та обов'язки підприємства, сфера діяльності, дотримання вимог щодо державної реєстрації та діяльності підприємства тощо).

Характеристика господарської діяльності (спеціалізація підприємства, переважні види бізнес-операцій, інші види діяльності).

Регулювання та контроль за діяльністю підприємства з боку держави (виконавчих органів, міністерств, відомств).

Характеристика діяльності з контрагентами підприємства.

Тема 2. Організація управління діяльністю підприємства

Характер управління діяльністю підприємства з боку власників (права власників, органи управління та контролю: вищий орган управління підприємством, орган нагляду та контролю за діяльністю підприємства, періодичність їх зборів, характер питань, що розглядаються).

Основні аспекти організації управління діяльністю підприємства (організаційна структура управління підприємством, характеристика окремих структурних підрозділів, їх функціонального призначення, прав, обов'язків, повноважень, характер регламентації діяльності окремих працівників підприємства (контракти, посадові інструкції тощо)).

Інструктивні, нормативні і методичні матеріали, які використовуються на підприємстві.

Режим роботи керівника підприємства: час роботи, час прийому відвідувачів, проведення парад, роботи з документами. Дослідити роботу секретаря керівника: обов'язки, права, режим роботи.

Проекти підготовчих документів до таких заходів, як наради, збори, інші види управлінської діяльності. Вивчити прийоми ділового спілкування, вирішення конфліктних ситуацій у трудовому колективі.

Тема 3. Планово-економічна діяльність підприємства

Основи організації планово-економічної діяльності на підприємстві. Основні функції, що покладені на планово-економічну службу, її взаємозв'язок з іншими структурними підрозділами в процесі виконання функціональних завдань.

Наявність бізнес-плану підприємства, його структура.

Методичне забезпечення аналітичної та планової роботи; методи, що використовуються в процесі аналізу економічних показників і обґрунтування їх планових значень; рівень програмного забезпечення виконання зазначених робіт.

Система аналізу та планування показників господарської діяльності, що застосовується на підприємстві, здійснити характеристику ефективності їх функціонування. Аналіз ступеня використання комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення.

Тема 4. Аналіз результатів господарської діяльності підприємства.

Обсяги і динаміка найважливіших показників: обсяги та структура виробництва продукції (товарів, робіт, послуг); обсяги та склад основних засобів, обсяги і швидкість обороту товарно-матеріальних запасів, виручка від реалізації продукції, джерела її формування, обсяги та склад операційних витрат, фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування та його складові, чистий прибуток і напрями його розподілу й використання.

Тема 5. Оцінка управління фінансово-економічною діяльністю підприємства.

Оцінка діяльності фінансової служби або іншої ланки, на яку покладено виконання її функцій: кількісний і якісний склад фахівців, перелік основних функцій та рівень їх реалізації.

Організація грошового обороту, форми розрахунків, що використовуються. Оцінка стану платіжної та касової дисципліни. Аналіз ефективності управління грошовими потоками підприємства.

Аналіз обсягів та джерел формування фінансових ресурсів, ефективності їх використання.

Структура доходів і витрат підприємства, особливості управління формування і розподілу прибутку.

Організація роботи щодо моніторингу взаєморозрахунків з кредиторами, наявність заборгованості по розрахунках. Аналіз обсягів повноти та своєчасності сплати податкових та інших обов'язкових платежів.

Аналіз фінансового стану підприємства на основі показників платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, прибутковості і т.д.

Тема 6. Оцінка цінової і збутової політики підприємства.

Основні групи факторів пріоритетного впливу на формування стратегічних цілей підприємства і його завдань у сфері ціноутворення. Методи ціноутворення на підприємстві та причини зміни рівня цін на ньому. Обсяг і структура витрат реалізації певних видів продукції (товарів, робіт, послуг) для прийняття цінових рішень.

Динаміка реалізації окремих груп товарів / послуг для оцінки підходу ціноутворення підприємства (затратний чи ціннісний). Оцінити умови безбиткової діяльності підприємства при змінах цін на продукцію (товари, роботи, послуги).

Конфігурація каналів розповсюдження продукції підприємства (прямі, непрямі, комбіновані), проаналізувати їх особливості та динаміку структури.

Критерії, що вплинули на вибір каналів розповсюдження: особливості ринку, товарів, підприємства, рівень конкуренції.

Стратегія охоплення ринку, яку застосовує підприємство (інтенсивне, вибіркове, ексклюзивне розповсюдження), охарактеризувати територіальний та цільовий сегменти. Зв'язок і відповідність стратегії позиціонування підприємства та його політики розповсюдження, описати тип і особливості позиціонування досліджуваного підприємства.

Тема 7. Управління персоналом

Організація роботи з персоналом підприємства, кількісний та якісний склад кадрової служби.

Нормативні документи, що регламентують її роботу (положення про кадрову службу та посадові інструкції працівників кадрової служби); штатного розкладу працівників підприємства та структури персоналу (за категоріями, за рівнем освіти, за статтю, за віком).

Оцінка кадрової політики, яка провадиться на підприємстві, підвищення кваліфікації працівників, атестація працівників, реалізація заходів щодо зміцнення згуртованості трудового колективу та формування соціально-психологічного клімату, складання планів розвитку кар'єри.

Аналіз руху персоналу (прийняття, переведення, звільнення) та виявлення основних факторів, які впливають на плинність кадрів; аналіз ступеня використання комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення у діяльності працівників кадрової служби.

Мотивація праці персоналу на підприємстві.

Тема 8. Стратегічне управління підприємством

Посади, що відповідають за розробку стратегії. SWOT-аналіз середовища підприємства.

Місія підприємства, основні цілі і завдання. Стратегічні принципи розвитку.

Оцінка стратегії підприємства, характеристика структурних елементів. Взаємозв'язок елементів корпоративної культури з досягненням цілей і завдань поступального розвитку компанії.

Шляхи реалізації конкурентних переваг підприємства.

Стратегічні альтернативи розвитку підприємства та вибрати найбільш оптимальну з них. Розробити стратегію конкурентної переваги підприємства та стратегічну програму здійснення корпоративної стратегії.

Тема 9. Управління інноваційною діяльністю підприємства

Підрозділ (посада), що відповідає за здійснення інноваційної діяльності.

Структурні елементи нововведень у діяльності підприємства за звітний період згідно з існуючою класифікацією. Кінцевий результат діяльності підприємства (випуск продукції або надання послуг) на відповідність «інноваційна продукція» або «інноваційний продукт» відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність».

Ефективність інноваційних проектів, які реалізувались на підприємстві. Доцільність та можливість розробки інноваційної стратегії діяльності підприємства. Доцільність здійснення реального інвестування на підприємстві.

Необхідність та доцільність проведення фінансового інвестування. Ефективність інвестиційних проектів, що здійснюються на підприємстві.

Пропозиції щодо перспективи розвитку інноваційної та напрямів інвестиційної діяльності підприємства.

8. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.

Оцінювання практичних навичок. Оцінювання змісту та/або презентації результатів виконаних завдань та досліджень. Захист результатів практики.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.

90-100 балів / відмінно А/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на високому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, раціонально використовувалися методи дослідження, здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив глибокі знання теорії і практики.

82-89 балів /добре В/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, однак недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив достатні знання теорії і практики, творчої самостійності не проявляв.

74-81 балів /добре С/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, однак недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив не достатні знання теорії і практики, творчої самостійності не проявляв.

64-73 балів /задовільно D/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики не в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, завдання не обґрунтовувалися, недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

60-63 балів /задовільно E/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики не в повному обсязі, дослідження проведені на низькому науковому та організаційно-методичному рівнях, завдання не обґрунтовувалися, недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

35-59 балів /незадовільно FX/ ставиться, якщо здобувач не виконав програму практики, завдання не обґрунтовувалися, не використовувалися методичні прийоми дослідження, не реалізувався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

1-34 бали /незадовільно F/ ставиться, якщо здобувач зовсім не виконав програму практики.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Балан В.Г. Стратегічне управління. Методи портфельного аналізу : навч. посіб. Київ : Наукова столиця, 2018. 199 с.
2. Діброва А.Д. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. Ніжин : Лисенко, 2014. 207 с.
3. Козирева О. В. Менеджмент підприємства (за видами економічної діяльності) : навчальний посібник.Х : Вид-во НФаУ, 2019. 163 с.
4. Костирко Л.А. Стратегічний фінансовий менеджмент : навч. Посіб. Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017.- 464 с.
5. Кравченко В. О. Менеджмент: навч. посіб. Одеса: Атлант, 2013. 165 с.
6. Краснокутська Н.С. Стратегічне управління : навч. посіб. Для студентів екон. спец. Харків : НТУ «ХП», 2017. 459 с.
- 7 . Кушлик Ю.О. Стратегічне управління: навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. 235 с.
8. Мазаракі А. Основи менеджменту: підручник.Харків: Фоліо, 2014. 848 с.
7. Палеха Ю., Мошок Г., Миколайчик І. Основи менеджменту: теорія і практика: навч. посіб. іїв: Ліра-К, 2018. 528 с.
8. Подольчак Н.Ю. Стратегічний менеджмент: навч. посіб ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 2-ге вид., зі змін. та допов. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. - 422 с.
9. Полянська А. С. Ситуаційний менеджмент: навч. посіб. ІваноФранківськ: ІФНТУНГ, 2019. 151 с.
10. Станьковська І. М. Ділове адміністрування: управління якістю: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 86 с.
11. Стахів О. Г., Явнюк О. І., Волощук В. В. Основи менеджменту: навч.посіб. / За наук. ред. док. екон. наук, проф. М. Г. Бойко. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2015. 336 с.
12. Сумець О.М. Основи стратегічного менеджменту сучасного підприємства: навч. посіб. Харків: ТОВ «Планета-принт», 2016. 288 с.
13. Управління бізнес-процесами підприємства. Комплексний тренінг: навч. посібник / [П. Г. Банщиков та ін.] Київ : КНЕУ, 2010. 412 с.
14. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посібник / [С. М. Клименко та ін.]. Київ: КНЕУ, 2006. 527 с.
15. Филипенко О. М., Гросул В. А. Планування і контроль на підприємстві: навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2011. 326 с.
16. Хміль Ф. І. Управління персоналом : підручник . Київ : Академвидав, 2006. 606 с.

17. Череп А. В. Стратегічне планування і управління : навч. посіб. К. : Кондор, 2011. 336 с
18. Шимко О. В., Рижиков В.С., Грибова С.М., Шимко О.І., Щолокова А.Л. Планування діяльності підприємства : Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2016. 296 с.

Додаткова

19. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком : навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга». 2015. 324 с.
20. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: КНЕУ. 2013. 504 с.
21. Лановська, Г. І., Багацька К.В., Касьянова А.О. Управління вартістю підприємства. Практикум. К.: КНТЕУ, 2020. 28 с.\
22. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2018. 554 с.
23. Фінансовий менеджмент /Л. О. Школьник, В. М. Кремень, С. М. Козьменко та ін. Суми, 2014. 427 с.
24. Черниш С.С. Економічний аналіз. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 310 с.

Інформаційні ресурси

25. Журнал «Ефективна економіка». Офіційний сайт: URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/>
26. Національний депозитарій України "Smida". Офіційний сайт. URL : <http://smida.gov.ua>. <http://www.smida.gov.ua>.
27. Законодавство України Офіційний сайт: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/>
28. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
29. Електронні версії практикумів, збірників задач і вправ (на сайті ДН).